

8ο Πανελλήνιο Συνέδριο της Ελληνικής Οικολογικής Εταιρείας, HELECOS-8, Κτήριο ΚΕ.Δ.Ε.Α. Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, 20-23 Οκτωβρίου 2016

Ειδική Συνεδρία 2 - Αποτελέσματα

Διαχείριση και διακυβέρνηση των προστατευόμενων περιοχών της Ελλάδας

Η ειδική Συνεδρία πραγματοποιήθηκε στις 22 Οκτωβρίου 2016, 17:40 έως 19:15, στο αμφιθέατρο III του κτηρίου του Κέντρου Διάδοσης Ερευνητικών Αποτελεσμάτων (ΚΕΔΕΑ) του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (ΑΠΘ), στο πλαίσιο του συνεδρίου HELECOS-8 (<http://helecoc-8.web.auth.gr>).

Το κείμενο που ακολουθεί εστάλη προς το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας – προς Υπουργό, Αναπληρωτή Υπουργό, Γενική Γραμματέα και Υπηρεσίες.

ΠΛΑΙΣΙΟ

Η συζήτηση για τη διαχείριση και διακυβέρνηση των προστατευόμενων περιοχών της χώρας παραμένει ακόμα ανοιχτή. Στη συνεδρία αυτή, θα τεθούν οι βασικές αρχές για την διαχείριση των προστατευόμενων περιοχών και θα συζητηθούν θέματα που αφορούν στην πράξη την διαχείρισή τους, όπως η ολοκληρωμένη διαχείριση, τα διαχειριστικά σχέδια, η μεθοδολογία των 'Ελεύθερων Προτύπων' (The Open Standards for the Practice of Conservation) και σχήματα διακυβέρνησης. Θα γίνουν τοποθετήσεις και προτάσεις από εισηγητές που έχουν ειδικές γνώσεις και εμπειρία στην άσκηση διαχείρισης σε προστατευόμενες περιοχές, μεταξύ των οποίων και από εκπρόσωπο του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας. Θα ακολουθήσει συζήτηση με σύντομες παρεμβάσεις από τους συμμετέχοντες και θα παρουσιαστούν τα συμπεράσματα της συνεδρίας.

ΔΙΕΞΑΓΩΓΗ

Α) Στη συνεδρία συμμετείχαν με σύντομες παρουσιάσεις οι ακόλουθοι:

- Αλβανόπουλος Γ, Προϊστάμενος Τμήματος Βιοποικιλότητας και Προστατευόμενων Περιοχών, Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας
Παρουσίασε τις θέσεις του ΥΠΕΝ για τη διαχείριση στις προστατευόμενες περιοχές και τις επόμενες ενέργειες που έχουν προγραμματιστεί.
- Λυμπεράκης Π, Φορέας Διαχείρισης Σαμαριάς
Παρουσίασε τις βασικές αρχές για την φιλοσοφία και την πράξη της διαχείρισης των προστατευόμενων περιοχών.
- Βαρελτζίδου Σ, Φορέας Διαχείρισης Δέλτα Αξιού
Διατύπωσε την ανάγκη ύπαρξης ενός πλαισίου εφαρμογής της διαχείρισης που θα την κάνει αποτελεσματική και παρουσίασε αυτό της προσαρμοζόμενης διαχείρισης με τη μεθοδολογία των 'Ελεύθερων Προτύπων' (The Open Standards for the Practice of Conservation) που έχει ευρεία εφαρμογή σε πολλές χώρες εστιάζοντας στις δυνατότητες που παρέχει μέσα από τα εργαλεία που χρησιμοποιεί.
- Κατσαδωράκης Γ, Εταιρία Προστασίας Πρεσπών
Παρουσίασε σημαντικά ζητήματα από την εμπειρία του στην ολοκληρωμένη διαχείριση προστατευόμενων περιοχών, μεταξύ των οποίων και την ανάγκη φύλαξης και ουσιαστικής διαχείρισης των προστατευόμενων περιοχών μέσα από δεσμευτικά σχέδια διαχείρισης.
- Κουτσούμπας Δ, Δίκτυο Φορέων Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών
Παρουσίασε την αναθεωρημένη πρόταση για το Εθνικό Σύστημα προστατευόμενων περιοχών που έχει ετοιμάσει το Δίκτυο των Πρόεδρων των Φορέων Διαχείρισης

Β) Ακολούθησε γενική συζήτηση στην οποία έκαναν τοποθετήσεις οι ακόλουθοι: Μήλιος Η, Κουρούτος Β, Παραγκαμιάν Κ, Ψαρούδας Σ, Χριστοπούλου Ι, Στόκας, Αθανασιάδης Α, Γιαννάκης Ν, Παναγιωτοπούλου Μ, Κουτράκης Μ, Βώκου Δ. Η συνεδρία έκλεισε με σύνοψη των αποτελεσμάτων και συμπεράσματα.

ΣΥΝΟΨΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

1. Το περιβάλλον είναι ενιαίο. Αποτελείται μεν από περισσότερο ή λιγότερο διακριτές οντότητες, π.χ. υγροτόπους, δάση, άλλα χερσαία συστήματα, θάλασσα κλπ, αλλά αυτές βρίσκονται σε συνεχή αλληλεπίδραση, δεν είναι απομονωμένες μεταξύ τους. Η διαχείριση των προστατευόμενων περιοχών πρέπει να λαμβάνει υπόψη επιμέρους ιδιαιτερότητες, όπως διαφορές των χερσαίων από τα υδάτινα συστήματα, καθώς και τον ανθρώπινο παράγοντα σε όλες τις διαχειριστικές προσεγγίσεις. Χρειάζεται, δηλαδή, **ολοκληρωμένη διαχείριση των προστατευόμενων περιοχών** και όχι αποκλειστική εστίαση στα εκάστοτε προστατευτέα αντικείμενα.
2. Εδώ και πολλά χρόνια γίνονται προσπάθειες για την αποτελεσματική διαχείριση των προστατευόμενων περιοχών, αλλά δεν υπάρχουν ακόμα στην χώρα σταθερές δομές και διαδικασίες. Ωστόσο έγινε γενικά παραδεκτό ότι πρέπει να «χτίσουμε» πάνω στην ήδη υπάρχουσα εμπειρία των φορέων διαχείρισης. Επιπλέον, πρέπει να αναγνωριστεί από όλους ότι **η Ελληνική Φύση που αποτελεί τον πολυτιμότερο εθνικό πόρο** μπορεί να αποφέρει και μεγάλα οικονομικά οφέλη.
3. Για την αποτελεσματική διαχείριση των προστατευόμενων περιοχών, υπάρχει ανάγκη υιοθέτησης κοινού πλαισίου και μεθοδολογίας. Τέτοιο είναι η **προσαρμοζόμενη διαχείριση** και η μεθοδολογία των 'Ελευθέρων Προτύπων' (The Open Standards for the Practice of Conservation) που εφαρμόζονται ευρέως σε όλο τον κόσμο με παραδείγματα εφαρμογής τους στην Ελλάδα στο Δέλτα του Αξιού (Στρατηγική) και στην Πρέσπα (Διακρατική Στρατηγική). Τα Ελευθέρα Πρότυπα παρέχουν ένα πλαίσιο για συμμετοχική διαχείριση, στην οποία το σχέδιο διαχείρισης διαμορφώνεται από αυτούς που θα το εφαρμόσουν. Μάλιστα, ενσωματώνουν τον αέναο κύκλο της διαχείρισης προστατευόμενων περιοχών, που αναφέρθηκε από πολλούς συνέδρους.
4. Από πολλές πλευρές τέθηκε το σημαντικό θέμα της **αποτελεσματικής φύλαξης** και αστυνόμευσης των προστατευόμενων περιοχών όπως και της συνεργασίας όλων των αρμόδιων φορέων. Υπάρχει ανάγκη νέων πρακτικών αλλά και νομοθετικών ρυθμίσεων ώστε να αντιμετωπιστούν τα υπάρχοντα προβλήματα τόσο σε επίπεδο προστατευόμενης περιοχής όσο και σε επίπεδο επικράτειας.
5. Οι **Φορείς Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών**, παρά τις επιμέρους καταγεγραμμένες αδυναμίες, έχουν υλοποιήσει σημαντικό έργο. Έχουν καταφέρει να κερδίσουν την εμπιστοσύνη και την αποδοχή τόσο των τοπικών κοινωνιών όσο και των Υπηρεσιών και να συνεργάζονται με άλλους αρμόδιους φορείς σε θέματα διαχείρισης. Για περαιτέρω αναβάθμισή τους, θα πρέπει να γίνει αξιολόγηση του προσωπικού και του έργου τους και βελτιώσεις όπου χρειάζονται. Έχει φανεί πως είναι ιδιαίτερη σημαντική η παρουσία και η δραστηριοποίησή τους τοπικά. Γι' αυτό, πιθανές συνενώσεις ή νέες εντάξεις δεν πρέπει να γιγαντώνουν τις προστατευόμενες περιοχές.
6. Κατ' αντιστοιχία με την αρχαιολογική κληρονομιά, **η φυσική κληρονομιά αποτελεί δημόσιο αγαθό**. Ως εκ τούτου, την ευθύνη για αυτήν πρέπει να φέρει το κεντρικό κράτος και όχι η τοπική αυτοδιοίκηση Α ή Β βαθμού. Σημειωτέον ότι η μέχρι σήμερα εμπειρία έχει δείξει ότι η τοπική αυτοδιοίκηση δεν έχει καταφέρει να ανταποκριθεί στο επίπεδο των αναγκών του φυσικού περιβάλλοντος της χώρας. Πέραν, δηλαδή, του θεωρητικού πλαισίου, έχει φανεί και στην πράξη ότι δεν είναι έτοιμη να αναλάβει διοικητικές ευθύνες σε σχέση με τις προστατευόμενες περιοχές.

Το σημαντικότερο βήμα σε αυτή την χρονική στιγμή είναι **να αποφασίσει άμεσα το ΥΠΕΝ** τι θέλει να κάνει με το σύστημα προστατευόμενων περιοχών της χώρας και τους φορείς διαχείρισης προστατευόμενων περιοχών ώστε αυτό να αποτελέσει την βάση για ευρύτερες συνεργασίες. Όλοι θα πρέπει να αναλάβουν τις ευθύνες τους.